

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи
із навчальної дисципліни

«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

*(для здобувачів I курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
всіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи із навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» (для здобувачів 1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Д. О. Серьогіна. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 31 с.

Укладач: канд. екон. наук, доц. Д. О. Серьогіна

Рецензент

Т. А. Пушкар, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економіки, протокол № 1 від 30.08.2021.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Загальний опис самостійної роботи.....	5
Розгорнута програма самостійної роботи.....	6
Загальний опис практичних робіт.....	15
Розгорнута програма практичних робіт.....	16
Список рекомендованих джерел.....	28

ВСТУП

Мета вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» – підготувати здобувачів до навчання у вищому навчальному закладі відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації та сформувати у здобувачів системні уявлення про майбутню професію, а також про теоретичні основи, методології, методи та практики дослідження економічних процесів і закономірностей.

Метою діяльності фахівця з економіки є аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств і організацій у виробничій та комерційній сферах, банківських установ, прогнозування економічної діяльності, розробка заходів з підвищення ефективності виробництва, ведення обліку, удосконалення методів управління, участь в системному управлінні підрозділами та зовнішньоекономічній діяльності. Реалізація мети діяльності фахівця з економіки передбачає набуття в процесі навчання відповідних знань, умінь та навичок, які забезпечують широкий світогляд, поєднання нового економічного мислення, глибоких знань фундаментальних економічних законів, обґрунтування напрямів розвитку підприємств в умовах ринкової економіки із знанням соціально-психологічних основ спілкування людей.

Практично немає жодної сфери діяльності, галузі, підприємства або установи, де б не існувала посада «економіст». До традиційних напрямів роботи цих спеціалістів (аналіз і аудит, ефективність виробничих витрат, фінанси і кредит, бухгалтерський облік та інші) в останні роки додалися нові напрями: маркетинг і реклама, менеджмент, логістика, активне міжнародне співробітництво на рівні підприємств тощо. Відтак висувуються досить високі вимоги до випускників вищих навчальних закладів, які повинні мати не тільки ґрунтовні науково-теоретичні знання, але й достатню практичну фахову підготовку. Вирішення цієї проблеми полягає у впровадженні в навчальний процес системи практичної підготовки здобувачів, що дасть змогу підвищити рівень професійних знань та набути практичних навичок.

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

При вивченні дисципліни здобувач повинен ознайомитися з навчальною програмою дисципліни, її структурою, формами і методами навчання, видами та методами контролю знань.

Самостійна робота – головний спосіб вивчення дисципліни, органічна частина навчального процесу. Вона допомагає глибоко засвоїти матеріал, закріпити знання, поглибити вміння та навички в пізнавальній діяльності, творчо мислити; виховує організованість і дисциплінованість, активність та ініціативу, настирливість у досягненні мети; сприяє виробленню власних прийомів і методів пізнання, вчить раціонально організовувати та контролювати робочий час.

Результативність самостійної роботи визначається плануванням і організацією, високою культурою розумової праці, навчально-методичним керівництвом з боку викладача. При вивченні дисципліни необхідно ознайомитися з основними розділами, темами, питаннями та рекомендованою літературою. Програма дисципліни є джерелом самоконтролю, особливо при підготовці до заліку.

Диференціальний залік – заключний етап вивчення дисципліни в цілому. Підготовка до нього починається з першого дня занять і триває протягом усього семестру. Рівень засвоєння програмного матеріалу здобувачі мають змогу визначити самостійно, давши відповіді на запитання теоретичної та практичної частини комплексної контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий ринок». Удосконалення навчального процесу передбачає підвищення ролі самостійної роботи. З цією метою дещо скорочується обов'язкове аудиторне навантаження і вивільняється час для самостійної діяльності здобувачів.

РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1 Університети і університетська освіта. Організація навчального процесу в університеті

Місія університетів у світі: історія та сучасність. Болонський процес: сутність та завдання. Форми навчання та організації освітнього процесу в університеті.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Поняття місії університету.
2. Підходи до визначення місії університетів.
3. Основні моделі університету.
4. Посткласична модель університетів.
5. Цілі університетів у сучасному світі.
6. Головна мета Болонського процесу.
7. Завдання Болонського процесу.
8. Нова парадигма вищої освіти.
9. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.
10. Форми навчання.
11. Види навчальних занять.

Тема 2 Економіст – Економіка – Економія

Предмет економічних наук. Предмет економічної науки минулого і сьогодення. Предмет економічної науки майбутнього. Творча спадщина корифеїв економічної науки. Роль і значення економічної науки і економічних кадрів у вирішенні глобальних проблем людства.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Шлях розвитку економічної науки.
2. Предмет економічної науки.

3. Модель поведінки людини в ринковій системі.
4. «Людина економічна».
5. Розвиток економічної науки в ХІХ ст.
6. Економічна теорія К. Маркса.
7. Розвиток маржинальної революції в економічній науці.
8. Еволюція неокласичних ідей у ХХ ст.
9. Особливості сучасної економічної науки.
10. Роль економіки для окремої людини.
11. Значення економічної науки в житті суспільства.

Тема 3 Професійний інструментарій економіста

Професійна економічна мова. Термін, поняття, наукове поняття, дефініція. Термінологія науки – система її наукових понять. Інструментарій економічної науки і практики. Економіко-математичний інструментарій. Інструментарій передбачення змін економіки. Економічний час: інструментарій вимірювання і регулювання.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Розвиток мови економістів.
2. Вузька спеціалізація мови економістів.
3. Відмінність професійної мови від звичайної.
4. Економічні енциклопедії та словники.
5. Відмінності наукових термінів від нетермінів.
6. Витоки формування термінів, понять, дефініцій.
7. Джерела формування сучасної мови і термінів ринкової економіки.
8. Наукове термінотворення: минуле і сьогодення.
9. Зміст поняття «економічний інструментарій».
10. Значення знання і застосування економічного інструментарію.
11. Мета і завдання економічного інструментарію.
12. Закон економії часу.

Тема 4 Сфера і характер діяльності бакалавра «Економіка».

Кар'єрний розвиток і процес пошуку роботи

Сфери прикладання праці. Напрями та види діяльності. Особисті і ділові якості економіста. Процес кар'єрного розвитку. Кроки та етапи пошуку роботи. Кроки самооцінки. Проведення повної самооцінки. Планування розвитку кар'єри. Основні напрямки успішного управління кар'єрою.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Коло питань, вивченням яких займаються економісти.
2. Основні завдання економіста.
3. Де працюють економісти?
4. Процес підготовки сучасного фахівця.
5. Перелік освітніх компетенцій, що дозволять опанувати соціальний досвід, здобути навички життя і практичної діяльності в сучасному суспільстві.
6. Професійна компетентність майбутнього спеціаліста.
7. Зміст діяльності економіста.
8. Процес розвитку кар'єри.
9. Розвиток ринку праці в сучасних умовах.
10. Ознаки проблем у вашій кар'єрі.

Тема 5 Підприємство – головна ланка національної економіки

Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні засади функціонування підприємств. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання. Види підприємств та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Підприємство як основний суб'єкт ринкової економіки.
2. Основним завданням діяльності підприємства.
3. Виробничо-технічна єдність підприємства.
4. Зовнішнє середовище підприємства.
5. Основні ланки зовнішнього середовища.
6. Складові міжнародного середовища.
7. Державне регулювання економіки.
8. Державне економічне регулювання підприємництва.

Тема 6 Місто як економічна система

Місто. Місто та адміністративний устрій України. Проблеми українських міст. Причини агломераційних ефектів. Економіка міста.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Рівні знання про міста.
2. Урбанізація.
3. Стан житлово-комунального господарства міст.
4. Благоустрій міст.
5. Сталий розвиток міст (територій).
6. Функціонування промислових підприємств, «промислових зон», що розташовані у межах міст.
7. Планування розвитку міст та прилеглих до них територій.
8. Формування агломерацій.
9. Перспективи пріоритетного розвитку агломерацій як просторової форми локалізації поселень.
10. Ознаки міських агломерацій.
11. Причини концентрації в місті.

Тема 7 Стратегія розвитку сучасних міст

Умови сталого розвитку міст. Конкурентоспроможність міст. Поняття про кластери економічного розвитку. Стратегічне планування розвитку міста, цілі, методи, результати.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Основні напрями регіональної політики ЄС щодо забезпечення сталого розвитку міст.
2. Міська політика.
3. Орієнтири удосконалення державної регіональної політики в Україні.
4. Розробка та модернізація генеральних планів розвитку територій (міст) з урахуванням принципів сталого розвитку.
5. Розробка заходів щодо масштабного залучення інституцій громадянського суспільства до співпраці з муніципалітетами у сфері сталого розвитку міст.
6. Конкуренція міст за людські та інвестиційні ресурси.
7. Характеристики кластеру.
8. Категорії учасників кластерів.
9. Стратегічне планування розвитку міста.
10. Планування соціально-економічного розвитку міста.

Тема 8 Поняття міського господарства, його склад і структура

Поняття міського господарства. Склад міського господарства, його особливості. Особливості функціонування міського господарства.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Міське господарство.
2. Містоутворюючі і містообслуговуючі сфери міст і територій.
3. Система міського управління.

4. Житлово-комунальний комплекс.
5. Особливості міського господарства.
6. Склад і зміст галузей міського господарства.
7. Споживачі продукції галузей міського господарства.
8. Проблеми міського господарства.

Тема 9 Особливості функціонування міського господарства

Особливості житлово-комунального господарств. Загальні відомості про міське комунальне господарство. Можливі джерела фінансування розвитку комунальної інфраструктури.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Основні завдання управління у сфері житлово-комунального господарства.
2. Основні види ресурсів, що постачаються у сфері ЖКГ.
3. Особливості виробничо-господарської діяльності житлово-комунального господарства.
4. Комунальне господарство.
5. Інженерні мережі міста.
6. Галузі комунальної інфраструктури міста.
7. Комунальні послуги та їх постачальники та споживачі.
8. Джерела фінансування потреб виробників комунальних послуг.

Тема 10 Управління містом і міським господарством

Основні поняття про місцеве самоврядування. Органи міського самоврядування. Місто як об'єкт управління. Організація управління міським господарством.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Міське самоврядування в Україні.
2. Територіальна громада.

3. На яких принципах здійснюється місцеве самоврядування в Україні?
4. Що включає система місцевого самоврядування?
5. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.
6. Складність управління містом як соціально-природною системою.
7. Шляхи підвищення ефективності діяльності житлово-комунального господарства.
8. Сталий розвитку системи життєзабезпечення міста.
9. Послуг, що надаються, комунальними підприємствами.
10. Житлово-комунальне господарство, як складова міського господарства.
11. Поєднання галузевого і територіального управління житлово-комунальним господарством.
12. Конкуренція на ринку послуг ЖКГ.

Тема 11 Сутність будівництва, будівельної діяльності, будівельної справи

Характеристика будівельної діяльності. Суть, склад і принципи організації будівельного виробництва.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Характерні ознаки будівельного виробництва.
2. Будівельний комплексів України.
3. Важливість будівельного комплексу для економіки країни.
4. Етапи будівельного процесу.
5. Типи будівельних організацій і фірм у сучасних умовах.
6. Монополія та конкуренція.
7. Малі підприємства та малий бізнес в економіці будівництва.
8. Перспективи розвитку будівельного комплексу.
9. Завдання науково-технічної діяльності у будівництві.

10. Проблеми у будівельній галузі України.
11. Розвиток індустріального будівництва.

Тема 12 Особливості будівництва та зв'язок з іншими галузями

Особливості будівництва. Роль будівництва у розвитку України.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Специфічні особливості будівництва.
2. Будівельний комплекс як одна з найбільш капіталоемних і диференційованих виробничих систем.
3. Що включає будівельний комплекс України?
4. Будівельні організації і промислові підприємства недержавного сектора.
5. Мультиплікатор будівництва.
6. Погляд на будівництво як систему взаємопов'язаних ринків.

Тема 13 Галузь будівництва та її організаційна структура

Учасники будівництва. Основи організації капітального будівництва. Підрядний і господарський способи будівництва. Організаційні форми в будівництві.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Основні учасники будівництва.
2. Капітальне будівництво як галузь матеріального виробництва.
3. Етапи будівельного процесу.
4. Напрями підготовки будівництва.
5. Способи будівництва.
6. Типи власності в Україні.
7. Підрядні форми будівництва.
8. Класифікація будівельних організацій.

Тема 14 Виробнича база будівництва. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

Склад виробничої бази будівництва. Організація матеріально-технічної бази будівництва. Складові матеріально-технічного забезпечення і його наукова база. Організація поставок матеріальних ресурсів на будівництво.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Виробничо-технічна база будівництва.
2. Матеріально-технічна база будівництва.
3. Будівництво підприємств промислово-виробничої ланки.
4. Що впливає на вибір і розміщення підприємств промислово-виробничої ланки?
5. Матеріально-технічне забезпечення будівництва.
6. Система постачання матеріальних ресурсів в будівельній галузі.
7. Господарські зв'язки між підприємствами.

Тема 15 Будівельна продукція на ринку

Особливості будівельного ринку. Характеристика учасників інвестиційного процесу. Продаж готової будівельної продукції. Поняття про тендери.

Запитання для самостійного опрацювання

1. Реалізація ринкових відносин у будівельному комплексі.
2. Будівельний ринок як система.
3. Суб'єкти (елементи) будівельного ринку.
4. Завдання інформаційної системи будівельного ринку.
5. Ринок підрядних робіт.
6. Продукція галузі будівництва.
7. Що може використовувати в якості інвестиції інвестор?
8. Процедура тендеру.

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Готуючись до практичного заняття чи семінару, необхідно прочитати лекцію, відредагувати текст, виписати визначення, формули, вивчити матеріал. Активна робота на лекціях, хороший конспект полегшить розуміння та засвоєння матеріалу. Однією з форм самостійної роботи є підготовка до семінарів і практичних занять, завдання яких полягає в тому, щоб закріпити і поглибити знання, навчити творчо працювати з літературою, виробити вміння аналізувати процеси і події, розвивати здатність до самостійних суджень, висловлювати і відстоювати свої погляди, навчити готувати реферати, повідомлення з окремих питань, виступати з ними на заняттях. Студенти в процесі роботи повинні перевіряти свої знання, з'ясувати, чи вірно вони розуміють матеріал, який вивчають. Значні можливості для самостійного усвідомлення теми, аналізу проблемних ситуацій, формування особистого ставлення до обговорюваного питання дають семінари-диспути. Практичні заняття сприяють рішенню пізнавальних завдань, розглядають результати виконання практичних вправ, пов'язаних зі змістом дисципліни.

Готуватись до практичних занять бажано у наступному порядку.

1. Ознайомитися з темою, планом заняття, рекомендованою літературою, прочитати конспект лекції і усвідомити матеріал даної теми.

2. Вивчити навчальний матеріал, підібрати додаткову літературу.

3. Скласти план виступу або тези з кожного питання заняття, що дуже важливо для систематизації і засвоєння знань, чіткого та послідовного виступу. Рекомендується вести словник специфічних термінів.

4. Систематично здійснювати самоконтроль повноти засвоєння матеріалу, даючи відповідь на запитання, які вміщені в підручниках в кінці кожного розділу, в методичних посібниках та рекомендаціях, а також виконуючи практичні вправи та навички, рекомендовані до засвоєння при вивченні певних тем. Самоконтроль здійснюється і в бесідах з певних питань з іншими студентами. Якщо виявляються прогалини в знаннях, уміннях, слід ще раз звернутися до навчальної літератури, незрозумілі питання з'ясувати з викладачем.

Виступ на занятті повинен бути розгорнутий, переконливий, доказовий і аргументований, повинен розкривати суть питання, його значимість, супроводжуватись висновками, порівняннями, узагальненнями. Студенти повинні бути готові доповнити виступи товаришів, прорецензувати їх, висловити свою точку зору і обґрунтувати її. По ходу заняття необхідно робити короткі записи щодо уточнення, доповнення запитань. Семінар чи практичне заняття передбачають участь кожного студента в його підготовці і проведенні з оцінкою по всіх темах, що вивчаються.

РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 1 Університети і університетська освіта. Організація навчального процесу в університеті

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Місія університетів у світі: історія та сучасність.
2. Болонський процес: сутність та завдання.
3. Форми навчання та організації освітнього процесу в університеті.

Практичне завдання: «Створення та розвиток Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, кафедри економіки ХНУМГ ім. О. М. Бекетова»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 1

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Створення та розвиток ХНУМГ ім. О. М. Бекетова і кафедри економіки.	Ознайомлення студентів з історією та розвитком ХНУМГ ім. О. М. Бекетова і кафедри економіки: <ul style="list-style-type: none"> – Структура університету – Навчальна та студентська наукова робота в університеті – Історія вивчення економіки в університеті – Студентське життя в університеті 	Законспектувати основні моменти в історії створення та розвитку ХНУМГ ім. О. М. Бекетова і кафедри економіки. Знати керівництво Університету. Зазначити видатних вихідців університету.	Конспект, усна відповідь

Література:

1. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова [Електрон. ресурс] : офіц. веб сайт – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.kname.edu.ua/>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.

2. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. Кафедра економіки та маркетингу [Електрон. ресурс] : офіц. веб сайт – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://epmg.kname.edu.ua/index.php/uk/>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.

Практичне заняття № 2 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 2 Економіст – Економіка – Економія

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Предмет економічних наук.
2. Предмет економічної науки минулого і сьогодення.
3. Предмет економічної науки майбутнього.
4. Творча спадщина корифеїв економічної науки.
5. Роль і значення економічної науки і економічних кадрів у вирішенні глобальних проблем людства.

Практичне завдання: «Як влаштована економіка»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 2

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Як в реальних умовах працює світова економіка.	Спонування студентів до критичного аналізу стану світової економіки.	Опрацювати (прочитати, законспектувати основні відомості) 2 главу книги Ха-Джун Чанг «Як влаштована економіка».	Короткі відомості (аргументи), обговорення на практичному занятті

Література:

1. Ха-Джун Чанг. Як влаштована економіка [Електрон. ресурс] / Чанг Ха-Джун. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://lib.andoz.tj/users/agzbnmg/book/BookFile/713dc5e3-8e4d-4421-b52d-5082506aea23.pdf>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.

Практичне заняття № 3 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 3 Професійний інструментарій економіста

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Професійна економічна мова.
2. Термін, поняття, наукове поняття, дефініція.
3. Термінологія науки – система її наукових понять.
4. Інструментарій економічної науки і практики.
5. Економіко-математичний інструментарій.
6. Інструментарій передбачення змін економіки.
7. Економічний час: інструментарій вимірювання і регулювання.

Практичне завдання: «Аналіз понять капітал і капіталізація»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 3

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Аналіз понять капітал і капіталізація.	Спонування студентів до пошуку необхідної інформації в наукових виданнях, до критичного аналізу фахових понять.	Проаналізувати по 10 визначень із зазначенням бібліографічних відомостей (автор визначення, запис вихідних даних джерела). На основі аналізу синтезувати в одне визначення компетенція, і в одне — компетентність.	Відповідні записи, усне обговорення.

Практичне заняття № 4 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 4 Сфера і характер діяльності бакалавра «Економіка».

Кар'єрний розвиток і процес пошуку роботи

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Сфери прикладання праці.
2. Напрями та види діяльності.
3. Особисті і ділові якості економіста.
4. Процес кар'єрного розвитку.
5. Кроки та етапи пошуку роботи.
6. Кроки самооцінки.
7. Проведення повної самооцінки.

8. Планування розвитку кар'єри.
9. Основні напрямки успішного управління кар'єрою.

Практичне завдання: «Продуктивність та людський капітал»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 4

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Продуктивність і людський капітал: чому Білл Гейтс значно багатший за вас?	Спонування студентів до критичного самоаналізу.	Опрацювати (прочитати, законспектувати основні відомості) 6 главу книги Чарльза Уїлана «Гола економіка. Викриття похмурої науки».	Короткі відомості (аргументи), обговорення на практичному занятті

Література:

1. Чарльз Уїлан. Гола економіка. Викриття похмурої науки [Електрон. ресурс] / Уїлан Чарльз. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://loveread.ec/read_book.php?id=66903&p=1, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.

Практичне заняття № 5 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 5 Підприємство – головна ланка національної економіки

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин.
2. Організаційно-економічні засади функціонування підприємств.
3. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика.
4. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання.
5. Види підприємств та їх класифікація.
6. Економічні особливості різних видів підприємств.
7. Об'єднання підприємств.

8. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.

Практичне завдання: «Завдання, які вимагають знайти вихід із заданих проблемних ситуацій»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 5

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Вирішення завдань, які вимагають знайти вихід із заданих проблемних ситуацій	Сформувати критичне мислення для аналізу економічних ситуацій, вміння бачити ситуацію в цілому, вміння прогнозувати розвиток ситуації та будувати довгострокові відносини.	Ознайомитися з ситуаціями. Визначити можливі шляхи вирішення проблемних ситуацій працюючи в умовах жорсткого обмеження часу. Проаналізувати рішення інших студентів.	Усна відповідь

Практичне заняття № 6 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 6 Місто як економічна система

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Місто.
2. Місто та адміністративний устрій України.
3. Проблеми українських міст.
4. Причини агломераційних ефектів.
5. Економіка міста.

Практичне завдання: «Розвиток українського міста: сучасний стан, проблеми та перспективи»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 6

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Творча робота: «Розвиток українського міста: сучасний стан, проблеми та перспективи».	Спонування студентів до пошуку необхідної інформації в наукових виданнях. Усвідомлення проблем українських міст і пошук шляхів їх вирішення.	На основі одержаних знань з лекційного матеріалу та опрацьованої самостійної роботи у довільній формі розкрити тему творчої роботи.	Довільна форма звітності

Практичне заняття № 7 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 7 Стратегія розвитку сучасних міст

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Умови сталого розвитку міст.
2. Конкурентоспроможність міст.
3. Поняття про кластери економічного розвитку.
4. Стратегічне планування розвитку міста, цілі, методи, результати.

Практичне завдання: «Харків – місто майбутнього»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 7

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Творча робота: «Харків - місто майбутнього».	Спонування студентів до пошуку необхідної інформації в наукових виданнях. Виявлення основних перспективних напрямків розвитку міста.	На початку роботи кожен студент пише 20 характеристик Харкова як міста майбутнього, потім вибирає один з перспективних напрямків розвитку міста Харкова, дає більш докладний опис, в якому пропонує можливі варіанти досягнення на прикладі інших міст України або інших країн або власні ідеї.	Текст + ілюстраційне відображення змісту

Практичне заняття № 8 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 8 Поняття міського господарства, його склад і структура

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Поняття міського господарства.
2. Склад міського господарства, його особливості.
3. Особливості функціонування міського господарства.

Практичне завдання: «Основні ресурси розвитку міського господарства»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 8

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Вирішення кейсових завдань, що пов'язані з особливостями функціонування міського господарства	Сформувати критичне мислення для аналізу економічних ситуацій, вміння бачити ситуацію в цілому, вміння прогнозувати розвиток ситуації.	Ознайомитися з ситуаціями. Визначити можливі шляхи вирішення проблемних ситуацій. Проаналізувати рішення інших студентів.	Усна відповідь

Практичне заняття № 9 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 9 Особливості функціонування міського господарства

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Особливості житлово-комунального господарств.
2. Загальні відомості про міське комунальне господарство.
3. Можливі джерела фінансування розвитку комунальної інфраструктури.

**Практичне завдання: «Проблеми оплати житлово-комунальних
послуг і тарифної політики»**

Методичні рекомендації до практичного заняття № 9

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Дослідження особливостей удосконалення оплати за житлово-комунальні послуги населенню.	Виступити у ролі адміністрації міста при реалізації розробленої системи заходів.	Розглянути основні причини ситуації, що склалася в місті. Виходячи зі специфіки сучасного етапу розвитку міського господарства, запропонувати свою систему заходів щодо вирішення цієї проблеми.	Відповідні записи, усне обговорення.

Практичне заняття № 10 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 10 Управління містом і міським господарством

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Основні поняття про місцеве самоврядування.
2. Органи міського самоврядування.
3. Місто як об'єкт управління.
4. Організація управління міським господарством.

**Практичне завдання: «Розробка матриці вибору проєкту
для інвестування у місті»**

Методичні рекомендації до практичного заняття № 10

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Дослідження особливостей удосконалення оплати за житлово-комунальні послуги населенню.	Виступити у ролі адміністрації міста при реалізації розробленої системи заходів.	Дати оцінку соціально-економічному стану та розвитку міста. Виявити його сильні та слабкі сторони. Обґрунтувати розміщення об'єкта в ту чи іншу лунку матриці. Розробити матрицю; вибрати проєкт для інвестування та обґрунтувати своє рішення.	Відповідні записи, усне обговорення.

Практичне заняття № 11 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 11 Сутність будівництва, будівельної діяльності, будівельної справи

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Характеристика будівельної діяльності.
2. Суть, склад і принципи організації будівельного виробництва.

Практичне завдання: «Дослідження розвитку будівельної галузі в Україні»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 11

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Розрахунок та аналіз показників розвитку будівельної галузі.	Спонування студентів до пошуку необхідної статистичної інформації та вміння її аналізувати.	Охарактеризувати розвиток будівельної галузі за наведеними даними використовуючи показники динаміки.	Відповідні записи, усне обговорення.

Література:

1. Сайт Державної служби статистики України [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.

Практичне заняття № 12 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 12 Особливості будівництва та зв'язок з іншими галузями

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Особливості будівництва.
2. Роль будівництва у розвитку України.

Практичне завдання: «Порівняльна характеристика розвитку будівельної галузі України та розвинених країн світу»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 12

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Творча робота: «Порівняльна характеристика розвитку будівельної галузі України та розвинених країн світу».	Спонування студентів до пошуку необхідної інформації в наукових виданнях. Усвідомлення проблем розвитку галузі будівництва та пошук шляхів їх вирішення, використовуючи досвід розвинених країн.	На основі одержаних знань з лекційного матеріалу та опрацьованої самостійної роботи у довільній формі розкрити тему творчої роботи.	Довільна форма звітності

Практичне заняття № 13 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 13 Галузь будівництва та її організаційна структура

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Учасники будівництва.
2. Основи організації капітального будівництва.
3. Підрядний і господарський способи будівництва.
4. Організаційні форми в будівництві.

Практичне завдання: «Способи та стадії капітального будівництва»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 13

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Вирішення завдань, які вимагають знайти вихід із заданих проблемних ситуацій	Сформувати критичне мислення для аналізу економічних ситуацій, вміння бачити ситуацію в цілому, вміння прогнозувати розвиток ситуації.	Ознайомитися з ситуаціями. Визначити можливі шляхи вирішення проблемних ситуацій працюючи в умовах жорсткого обмеження часу. Проаналізувати рішення інших студентів.	Усна відповідь

Практичне заняття № 14 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 14 Виробнича база будівництва. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Склад виробничої бази будівництва.
2. Організація матеріально – технічної бази будівництва.
3. Складові матеріально – технічного забезпечення і його наукова база.
4. Організація поставок матеріальних ресурсів на будівництво.

Практичне завдання: «Методи управління закупівлями й запасами на будівельному підприємстві»

Методичні рекомендації до практичного заняття № 14

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Визначення оптимального та економічного розміру замовлення.	Набуття практичних навичок розрахунку оптимального та економічного розміру замовлення і моделювання систем управління запасами на будівельному підприємстві.	Розрахувати оптимальний розмір замовлення. Визначити економічний розмір замовлення. Розрахувати параметри різних систем управління запасами і побудувати графіки.	Письмова відповідь

Практичне заняття № 15 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему першого змістового модулю:

Тема 15 Будівельна продукція на ринку

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Особливості будівельного ринку.
2. Характеристика учасників інвестиційного процесу.
3. Продаж готової будівельної продукції.
4. Поняття про тендери.

**Практичне завдання: «Статистичний аналіз кількості
та розміру будівельних підприємств»**

Методичні рекомендації до практичного заняття № 15

Завдання	Мета завдання	Рекомендації щодо виконання завдань	Форма звітності
Дослідження – кількості суб'єктів господарювання в Україні та в галузі будівництва в динаміці.	Спонування студентів до пошуку необхідної статистичної інформації та вміння її аналізувати.	Оцінити число й розмір фірм, що займаються будівельними роботами, їх розподіл за часткою, яку вони займають у загальному обсязі, що відображає масштаби й ступінь поширеності конкуренції в галузі.	Відповідні записи, усне обговорення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк. – Київ : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Основи організації підприємницької діяльності або абетка підприємця : навч. посіб. / [Б. М. Андрушків, Ю. Я. Вовк, В. В. Гецько та ін.]. – Тернопіль : Вид. ТНТУ, 2010. – 300 с.
3. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін) [Електрон. ресурс] / Упоряд. : [М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://aau.edu.ua/up/docs/bologna/bol_pr_in.pdf, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
4. Вачевський М. В. Основи ринкової економіки / М. В. Вачевський, В. В. Кулішов, О. С. Падалка. – Львів : Магнолія-2006. – 2018. – 472 с.
5. Вища освіта України і Болонський процес [Електрон. ресурс] : навч. посіб. / Ред. В. Г. Кремень. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://naurok.com.ua/elknugu/183-vischa-osvta-ukrayini-bolonskiy-proces.html>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
6. Вступ до економічної теорії : підручник / За ред. З. Ватаманюка. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – С. 6–46.
7. Губар Л. С. Економіка будівництва / Л. С. Губар. – Київ : Аграрна освіта, 2014. – 560 с.
8. Гура О. І. Педагогіка вищої освіти: вступ до спеціальності [Електрон. ресурс] : навч. посіб. / О. І. Гура. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/325959/>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
9. Димань Т. М. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес : навч.-метод. посіб. / Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса : НУ «ОМА», 2017. – 106 с.
10. Збірник нормативно-правових документів з питань вищої освіти [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.smcae.kiev.ua/library.php?act=book&id=35>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
11. Закон України Про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37–38, ст. 2004). Заходи щодо реалізації положень Болонської декларації у системі вищої освіти і науки України (Наказ МОН України № 49 від 23.01.2004.).

12. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
13. Основы научных исследований / [Б. И. Герасимов, В. В. Дробышева, Н. В. Злобина и др.]. – М. : Форум: НИЦ Инфра-М, 2013. – 272 с.
14. Економіка будівельного підприємства : підручник / [авт. кол.: Т. О. Окландер, І. А. Педько та ін.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 363 с.
15. Економіка проектування в будівництві : навч. посіб. / [А. Ф. Гойко та ін.]. – Київ : КНУБА, 2015. – 236 с.
16. Рашкевича Ю. М. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система : довід. корист. – 2015 / пер. з англ.; за ред. д-р тех. наук Ю. М. Рашкевича та д-р пед. наук Ж. В. Таланової. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – 106 с.
17. Инструментарий экономической науки и практики : науч.- попул. справ. / Под ред. А. М. Румянцева, Е. Г. Яковенко, С. И. Янаева. – М. : Знание, 2005.
18. Калінічева Г. І. Академічна мобільність як складова європейського простору вищої освіти / Г. І. Калінічева // Вища освіта України. – 2010. – Додаток 4, том 1 (19) – Тематичний випуск Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору – 576 с.
19. Основы бізнесу : навч. посіб. / Я. С. Ларіна, С. В. Мочерний, В. М. Фомішина, С. І. Чеботар. – Київ : ВЦ «Академія», 2009. – 384 с.
20. Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження : монітор. дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, О. І. Шарова. – Київ : Таксон, 2014. – 144 с.
21. Ньюмен Дж. Г. Идея университета / Дж. Г. Ньюмен. – Минск : БГУ, 2006. – 208 с.
22. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.; Ред. В. Г. Кремінь. – Київ, Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 147 с.

23. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи» [Електрон. ресурс] : Наказ МОН України від 16.10.2009 № 943. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/>, вільний (дата звернення 03.09.2022). – Назва з екрана.
24. Семяновський В. М. Методи соціально-економічного прогнозування : навч. посіб. / В. М. Семяновський. – Київ : Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. – 300 с.
25. Сич Є. М. Університетська освіта : [навч. посіб.] / Є. М. Сич, Л. О. Городецька, М. М. Андрієнко. – Київ : НАУ, 2014. – 173 с.
26. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л. Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити : монографія / Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є. І. Сокол, Б. В. Клименко. – Харків : НТУ «ХП», 2004. – 144 с.
27. Шкляр М. Ф. Основы научных исследований : учеб. пособ. для бакалавров / М. Ф. Шкляр. – 5-е изд. – М. : «Дашков и К°», 2013. – 244 с.
28. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер. – М. : Эксмо, 2007. – 861 с.
29. Яковенко Е. Г. Введение в специальность экономиста: учеб. пособ. для вузов / Е. Г. Яковенко, Н. Е. Христюлова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012.
30. Ясперс К. Идея университета / К. Ясперс. – Минск : БГУ, 2006. – 159 с.
31. Яковенко Е. Г. Введение в специальность экономиста : учеб. пособ. для вузов. / Е. Г. Яковенко, Н. Е. Христюлова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи
із навчальної дисципліни

«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

*(для здобувачів 1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
всіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка)*

Укладач **СЕРЬОГІНА** Дар'я Олександрівна

Відповідальний за випуск *Т. А. Пушкар*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2021, поз. 348 М.

Підп. до друку 24.12.2021. Формат 60 × 84/16.

Електронний документ. Ум. друк. арк. 1,8.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: office@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.